

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
Кафедра філософії та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально-наукового
інституту культури і
креативних індустрій
Лідія МАКАРЕНКО
2024

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни ФІЛОСОФІЯ, ПОЛІТОЛОГІЯ ТА СОЦІОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність   Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Культурологія
Готельно-ресторанна справа
Туризм і рекреація

Освітня програма   Цифрове мистецтво
Візуальне мистецтво та менеджмент культурних проєктів
Підприємництво в готельно-ресторанному бізнесі
Туризм

Навчально-науковий інститут культури і креативних індустрій

Київ 2024 рік

РОЗРОБЛЕНО: Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Множинська Руслана Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та культурології

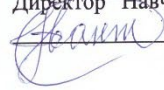
Проданюк Федір Миколайович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та культурології

Черняк Дарина Сергіївна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та культурології

Схвалено Вченою Радою Навчально-наукового інституту культури і креативних індустрій

Протокол від «2» серпня 2024 року № 1

Директор Навчально-наукового інституту культури і креативних індустрій

 Лідія МАКАРЕНКО

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол від «1» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри Поліна ГЕРЧАНІВСЬКА

1 ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: Спеціальність Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація Культурологія Готельно-ресторанна справа Туризм і рекреація Освітня програма Цифрове мистецтво Візуальне мистецтво та менеджмент культурних проєктів Підприємництво в готельно- ресторанному бізнесі Туризм Рівень вищої освіти <i>перший</i> (<i>бакалаврський</i>)	обов'язкова	
Змістові модулі* – 2		Рік підготовки:	
Розділи** –		__1__ -й	__1__ -й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
_____ (назва)		_1,2_ -й	1,2_ -й
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 48 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 72		__24__ год.	__4__ год.
	Практичні, семінарські		
	__24__ год.	__4__ год.	
	Лабораторні		
	__ __ год.	__ __ год.	
	Самостійна робота		
	__72__ год.	112 год.	
	Індивідуальне науково-дослідне завдання: __ год.		
	Вид підсумкового контролю: Екзамен (семестр_I_), екзамен (семестр_II_).		

* – кількість змістових модулів відповідає кількості семестрів;

** – при необхідності змістовий модуль може ділитись на розділи.

2 АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Вступ до філософії, політології, соціології .

Змістовий модуль 2. Суспільство, культура, особистість .

Мета курсу – оволодіння компетентностями, що дозволять реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

Результати навчання:

знати: основи філософії, що сприяють розвитку загальної культури та світогляду особистості, головні течії, напрями та проблемні питання філософії; сутність соціології як науки, її роль в суспільному житті, зв'язок з іншими науками, які вивчають суспільство; історію становлення та розвитку світової та вітчизняної соціологічної думки; сутність, структуру та закономірності функціонування суспільства, процеси, які відбуваються в ньому; об'єкт, предмет, завдання політичної науки, сутність основних понять, концепцій, теорій політології; особливості та сутнісні аспекти політичного життя, політичних відносин і процесів;

вміти: користуватись різноманітними джерелами інформації; самостійно оцінювати й узагальнювати опрацьований матеріал; робити висновки; оперувати понятійно-категоріальним апаратом; на основі отриманих знань самостійно аналізувати та критично оцінювати суспільні події та явища, визначати своє місце в них, аргументовано відстоювати свої погляди, свідомо брати участь у суспільному житті; приймати обґрунтовані рішення, вирішувати свої життєві проблеми в цивілізованому співробітництві з іншими людьми, поважаючи їх інтереси; проявляти толерантність; давати об'єктивну оцінку політичним процесам та явищам, визначати своє місце в них, формувати та відстоювати власну політичну позицію спираючись на демократичні методи; розуміти свої громадські права, свободи та обов'язки, відстоювати принципи громадянського суспільства і правової держави; нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності, застосовувати знання в практичній діяльності;

здатен продемонструвати: вміння вчитися та оволодівати сучасними знаннями; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність до абстрактного, критичного мислення, аналізу та синтезу; знання про суспільство як соціальну систему, закономірності його функціонування та розвитку, структуру, місце людини в ньому; знання основних етапів розвитку світової та вітчизняної філософської, соціально-політичної думки, напрямів, шкіл, концепцій, сучасного стану, тенденцій та перспектив розвитку; вміння здійснювати філософський, соціологічний та політологічний аналіз проблем та протиріч суспільства та людини; набуті знання при аналізі реалій сучасного суспільного буття; готовність до виконання типових соціальних ролей людини і громадянина; повагу до індивідуального і культурного різноманіття, вміння діяти свідомо та соціально відповідально, ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

володіти навичками: самостійного аналізу та оцінки особливостей суспільно- політичного життя; осмислювати власний життєвий досвід та масштаб своєї долі в межах часу та свого суспільства; навичками соціальної активності; етикою громадських взаємин;

самостійно вирішувати: проблеми людського буття і насамперед питання, хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в сучасних реаліях, як долати різні перешкоди на життєвому шляху та вирішувати суспільні протиріччя.

Необхідні навчальні компоненти (пререквізити, кореквізити і постреквізити): ділова українська мова

Види навчальних занять: лекція, семінарське заняття, консультація.

Методи навчання: словесні методи навчання: пояснення, бесіда, навчальна дискусія, лекція, консультація; наочні методи: ілюстрування, демонстрування; практичні методи навчання: вправи (есе, синквейн, складання інтелектуальної карти і т.п.); інтерактивні методи

Методи контролю: усний (виступи на семінарських заняттях, усне опитування, ділові ігри), письмовий (вправи, завдання), тестовий.

Форми підсумкового контролю: екзамен (семестри 1,2) _

Засоби діагностики успішності навчання: індивідуальні завдання, а саме: презентації, есе, вправи; питання для поточного, модульного та підсумкового контролів, тестові питання.

Мова навчання: українська

3.ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

СЕМЕСТР_ 1

Змістовий модуль 1. Вступ до філософії, політології, соціології

Тема 1. Вступ до філософії. Сутність філософії та особливості філософування

Предмет філософії та особливості філософування. Специфіка філософського знання. Світогляд як духовно-практичний феномен. Структура та функції світогляду. Типи світогляду. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, науковий. Філософія як підґрунтя системного теоретичного світогляду. Категорії філософії. Структура філософії: онтологія, гносеологія, праксеологія, аксіологія, соціальна філософія, філософська антропологія, логіка, етика, естетика, історія філософії. Функції філософії. Методи філософії. Філософія в системі культури.

Тема 2. Історичний розвиток світової філософії

Виникнення філософії. Філософія стародавньої Індії: ортодоксальні та неоортодоксальні школи. Філософія стародавнього Китаю (Лао-Цзи, Конфуцій, Мо Цзи). Філософія стародавніх Греції та Риму. (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен, Геракліт, Піфагор, Парменід, Зенон, Демокріт, Протагор, Сократ, Платон, Арістотель, Епікур, Сенека, Піррон, Діоген). Філософія доби Середньовіччя (патристика: Тертуліан, Августин. Схоластика: номіналізм, реалізм. Філософія Томи Аквінського). Філософія доби Відродження (Микола Кузанський, Джордано Бруно, Ніколло Макіавеллі, Мішель Монтень). Філософія Нового часу XVII ст. (Френсіс Бекон, Рене Декарт, Т.Гоббс, Дж.Локк, Д. Юм, Б. Спіноза, Г.Лейбніц). Філософія французького Просвітництва XVIII ст.: Вольтер, Д.Дідро, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, П.Гольбах, Ж.О.де Ламеттрі). Німецька класична філософія (І.Кант, Й.Г. Фіхте, Ф.В. Шеллінг, Г.В.Ф. Гегель). Марксистська філософія та її історична доля. Європейська філософія XIX ст.

Тема 3. Соціологія як наука: предмет та історія становлення

Об'єкт та предмет соціології. Категорії соціології. «Соціальне» як основне поняття соціології. Сутність та зміст соціологічних законів. Місце соціології в системі суспільних наук. Структура соціологічного знання. Загальносоціологічна теорія. Теорії середнього рівня. Емпіричні дослідження. Макросоціологія та мікросоціологія. Функції соціології. Методи соціології. Роль соціології в суспільстві та її значення у підготовці спеціаліста. Становлення та основні етапи історичного розвитку соціологічного знання. Протосоціологічний період розвитку соціології. О. Конт - засновник науки «соціологія». Класичний період розвитку соціології (кінець XIX - початок XX ст.). Основні напрями сучасної соціології. Системний підхід. Структурно-функціональний підхід. Феноменологія. Етнометодологія. Символічний інтераціоналізм. Теорія конфлікту. Структуралізм та постструктуралізм. Постмодернізм. Розвиток соціологічної думки в Україні. Соціологічна освіта в Україні. Етика соціологічної діяльності

Тема 4. Сутність і роль політики та політології як науки у житті суспільства

Об'єкт та предмет політології. Категорії політології: загальнонаукові, категорії наук суміжних з політологією, власне категорії політології. Передумови формування політичної науки. Становлення політології як науки та навчальної дисципліни. Професії в галузі політики. Місце політології в системі гуманітарного знання. Структура політології: історія політичних вчень, теорія політики, прикладна політологія. Методи політології. Завдання та функції політології. Політологічна просвіта населення. Історія світової політичної думки. Розвиток політичної думки в Україні. Походження, сутність та структура політики. Властивості політики. Функції політики. Види політики. Зовнішня та внутрішня політика. Соціальна політика. Економічна політика. Культурна політика. Суб'єкти політики.

Взаємодія політики з іншими сферами суспільного життя. Політика та мораль: спільне та відмінне. Основні погляди на співвідношення політики та моралі.

Тема 5. Сучасна світова філософська думка. Філософська думка в Україні

Сучасна західна філософія. Психоаналіз З.Фрейда та неофрейдизм (В.Райх, Г.Маркузе, Э.Фромм). Екзистенціальна філософія (М.Хайдеггер, К.Ясперс, Ж.-П. Сартр, А.Камю, Хосе Ортега-і-Гассет, Г. Марсель). Неотомізм. Релігійна філософія (К.Жильсон, Ж.Марітен). Неопозитивізм. Постпозитивізм (Л.Вітгенштейн, Р.Карнап, М.Шлик, К.Поппер, Т.Кун, П.Фейерабенд). Структуралізм (К.Леві-Стросс, Ж.Лакан, М.Фуко, Р.Барт). Постмодернізм (Ж.Дерріда, Ж.Дельоз, Ж.Бодрійяр, Ж.-Ф. Ліотар). Герменевтика (Х.-Г. Гадамер, В.Дільтей, М.Хайдеггер).

Філософські пошуки часів Київської Русі. Філософія періоду Відродження. Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський, Г.та М. Смотрицькі, Іван Вишенський, Х.Філалет. Філософія в Києво-Могилянській Академії. І.Гізель, Г. Кониський, Т. Прокопович. Філософія Григорія Сковороди. Філософські ідеї Тараса Шевченка. Філософська думка України в другій половині XIX - на початку XX ст. О. Потебня, П. Юркевич, М. Драгоманов, І. Франко, Л.Українка та ін.

Тема 6. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура

Поняття «суспільство». Ознаки суспільства. Співвідношення понять «держава», «країна», «суспільство». Функціонування суспільства. Типи суспільств. Характеристика традиційного та сучасного суспільства. Проблеми сучасного інформаційно-технічного суспільства. Суспільство як соціальна система. Особливості системного підходу. Підсистеми суспільства. Економічна, соціальна, політична, духовна сфери суспільства. Поняття соціальної структури суспільства. Поняття «соціальна стратифікація». Теорія соціальної стратифікації. Нерівність як основа соціального розшарування. Критерії стратифікації: дохід, влада, престиж, освіта. Стратифікаційний профіль та профіль стратифікації. Методи вивчення стратифікації. Сутність та типи стратифікаційних систем. Рабство. Каста. Стани. Класи. Поняття «соціальна мобільність». Типи та види соціальної мобільності. Міжгенераційна та внутрішньогенераційна мобільність. Вертикальна та горизонтальна мобільність. Висхідна та низхідна мобільність. Індивідуальна та групова мобільність. Характеристики соціальної мобільності: швидкість мобільності та інтенсивність мобільності. Канали соціальної мобільності: армія, церква, сім'я та шлюб, школа, професійні та політичні організації. Наслідки соціальної мобільності для індивіда, групи, суспільства. Міграція населення.

Тема 7. Політична система суспільства

Системний підхід в політології. Розвиток системних уявлень про суспільство та політику. Теорія політичної системи Д. Істона, Г. Алмонда, К. Дойча. Сутність та структура політичної системи. Підсистеми політичної системи: інституціональна, культурна, нормативна, функціональна, комунікативна. Механізм функціонування політичної системи. Закономірності функціонування політичної системи. Функції політичної системи. Ефективність політичної системи. Основні тенденції розвитку політичних систем. Закономірності рівноваги, маятника та інші. Типологія політичних систем. Типологія політичних систем Г. Алмонда: англо-американська, континентально-європейська, доіндустріальна, тоталітарна. Політична система в динаміці. Поняття політичного процесу, об'єктивні і суб'єктивні сторони його розвитку. Конфлікт і консенсус як способи ведення політичної діяльності та парадигми політики. Основні форми перебігу політичного процесу. Технологія прийняття політичних рішень.

СЕМЕСТР 2

Змістовий модуль 2. Суспільство, культура, особистість

Тема 8. Філософське вчення про буття. Свідомість як філософська проблема.

Філософське розуміння вчення про буття. Проблема буття в філософії. Основні рівні та форми буття. Співвідношення категорій «буття», «субстанція», «матерія», «ідея». Простір і час: підходи в історії в філософії. Рух і розвиток. Закони і категорії діалектики. Філософський зміст проблеми свідомості. Проблема свідомості в історії філософської думки. Концепції свідомості. Свідомість та несвідоме. Суспільна свідомість.

Тема 9. Соціальні інститути та соціальні організації

Поняття «соціальний інститут». Основні риси інститутів: установки та зразки поведінки, символічні культурні риси, утилітарні культурні риси, кодекси поведінки, ідеологія. Процес інституціоналізації. Умови необхідні для розвитку соціальних інститутів. Динаміка соціальних інститутів. Функції соціальних інститутів. Явні та латентні функції. Дисфункції інститутів. Види соціальних інститутів. Політичні, економічні, культурно-виховні, соціальні інститути. Поняття «соціальна організація». Ознаки соціальної організації. Структура організації. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Роль та значення організацій в сучасному суспільстві. Класифікація соціальних організацій. Формальні та неформальні організації. Бюрократія: сутність, переваги та недоліки. Теорія бюрократії М.Вебера.

Тема 10. Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут

Дослідження сім'ї в різних соціогуманітарних науках. Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут. Життєвий цикл сім'ї. Умови життя сім'ї. Функції сім'ї: репродуктивна, виховна, господарсько- побутова, економічна, функція первинного соціального контролю, соціально-статусна, дозвільна, сексуальна, емоційна, функція духовного спілкування. Типи сімейних структур. Поняття «шлюб». Типи шлюбів. Причини та наслідки розлучень. Тенденції розвитку сучасної сім'ї. Сучасний стан сім'ї в українському суспільстві.

Тема 11. Політична діяльність і влада

Сутність влади. Політична влада. Особливості політичної влади. Державна влада. Поділ влади. Концепції влади: біхевіористська, реляціоністська, системна, психологічна, конфліктна, марксистська, інструменталістська, структурно-функціональна. Шляхи досягнення та засоби здійснення влади. Мотивація панування та підкорення. Функції влади. Різновиди влади. Поняття ресурсів влади та їх класифікація. Принципи політичної влади. Суб'єкти та об'єкти влади. Влада та опозиція. Легітимність та легальність влади. Типи легітимності політичної влади: традиційний, харизматичний, раціонально-легальний (М. Вебер). Показники легітимності влади та причини делегітимації. Ефективність влади. Поняття «політична діяльність». Теоретична та практична політична діяльність. Структура політичної діяльності, її суб'єкти та об'єкти, цілі, засоби, умови, результати, інтереси, цінності, мотиви, установки. Типи, види, форми політичної діяльності. Напрями політичної діяльності (політичне керівництво, політичне функціонування, політичний маркетинг). Типологія політичної поведінки (відкритий і закритий типи). Політичне відчуження та апатія. Абсентеїзм. Форми політичної поведінки (організовані, стихійні). Вплив політичних режимів на політичну активність. Квазіактивність. Характеристики політичної участі. Безпосередня (пряма) та опосередкована (представницька); автономна та мобілізована політична участь. Види (конвенціональна, неконвенціональна), типи та форми політичної участі. Політичні вибори. Лобістська діяльність. Організована активність. Референдум. Політична демонстрація, маніфестація, мітинг. Насилля та політичний протест.

Авантюризм у політиці. Елітарна та партиципаторна концепції щодо участі звичайного громадянина в політиці. Типологія індивідів у відповідності до їх участі в політиці.

Тема 12. Філософське осмислення людини, культури та цивілізаційних процесів. Проблеми та перспективи сучасної цивілізації

Людина як основний предмет філософського аналізу. Природа і сутність людини. Філософські аспекти антропосоціогенезу. Свобода, вибір, відповідальність у філософській антропології. Багатовимірність поняття «культура». Філософія культури. Культура та цивілізація. Історичні моделі культури та цивілізаційні типи. Проблема кризи культури: історія та сучасність. Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення. Проблема майбутнього в філософії

Тема 13. Особистість у системі соціальних зв'язків

Поняття «особистість». Співвідношення понять «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Особистість як предмет соціологічного дослідження. Соціологічні концепції та теорії особистості. Марксистська теорія. Диспозиційна теорія. Теорія «дзеркального Я». Теорія соціальних ролей. Теорія соціальної установки. Теорія референтної групи. Структура особистості. Поняття «соціальний статус». Типи статусів. Аскриптивний, досяжний та змішаний статус. Статусний набір. Поняття «соціальна роль». Рольові конфлікти: сутність та шляхи вирішення. Типи особистості. Сутність, фази та етапи соціалізації особистості. Первинна та вторинна соціалізація. Десоціалізація. Ресоціалізація. Агенти соціалізації: сім'я, однолітки, дошкільні заклади, школа, ЗВО, засоби масової інформації, армія, церква, сфера трудової діяльності, неформальні об'єднання. Життєвий шлях особистості.

Тема 14. Особистість і політика. Політична еліта та політичне лідерство

Два головних підходи до розгляду проблеми особистості в політиці: «об'єктний» та «суб'єктний». Термінологія, яка відображає багатоаспектність людини, як політичного діяча та політичногосуб'єкту: «індивід», «особа», «особистість», «суб'єкт політичної діяльності», «політична особистість», «політичний діяч», «політична людина», «політичний актор», «політичний агент». Класифікація суб'єктів політики за різними ознаками: в залежності від усвідомленості та міри участі в політичній діяльності (персональні, суб'єкти-піддані, суб'єкти-партиципанти); за ступенем та формою групової ідентифікації (аномічні, неасоціативні, асоціативні, інституційні) – (Г.Алмонд, Г.Пауелл); класифікація індивідуальних суб'єктів політики за типами особистості (Є.Вятр: активісти, компетентні спостерігачі, компетентні критики, пасивні громадяни, аполітичні й відчужені) та ін. Владний та меритократичний підходи до визначення поняття «еліта». Поняття політичної еліти. Теорія «політичного класу» Г. Моска. Теорія «циркуляції еліт» В. Парето. Теорія «залізного закону олігархії» Р. Міхельса. Сутність та основні положення сучасних елітарних теорій. Функції політичної еліти. Типологія політичної еліти. Системи формування та зміни політичних еліт: антрепренерська, система гільдій. Правляча еліта. Контреліта. Сутність та природа політичного лідерства. Концепції лідерства. Політичний лідер: характерні риси та функції. Типологія політичного лідерства. М.Вебер про політичне лідерство та його типи (традиційне, раціонально-легальне, харизматичне). Функції політичного лідерства. Механізми формування політичного лідерства.

Тема 15. Держава як основний інститут політичної системи суспільства

Сутність та ознаки держави. Причини виникнення держави. Теорії походження держави: теологічна, патріархальна, договірна, органічна, соціально-економічна, психологічна, теорія насильства, космічна. Функції держави. Антикорупційна політика як функція держави. Державна влада: структура та функції. Типологія держав. Форми державного

правління: монархія, республіка. Абсолютна і конституційна монархія. Президентська, змішана і парламентська республіки. Ознаки монархії і республіки. Форми державного устрою: унітарна держава, федерація, конфедерація. Майбутні держави. Правова держава та громадянське суспільство. Сутність та основні ознаки правової держави. Виникнення та розвиток ідей правової держави. Поняття громадянського суспільства. Передумови формування громадянського суспільства. Головні ознаки та функції громадянського суспільства. Взаємозв'язок держави та громадянського суспільства.

Тема 16. Політичні партії. Вибори та виборчі системи.

Сутність та ознаки політичних партій. Виникнення політичних партій. Місце і роль політичних партій в політичній системі. Шляхи утворення та структура політичних партій. Функції політичних партій. Типологія політичних партій. Поняття партійної системи. Типологія партійних систем. Однопартійна, двопартійна та багатопартійна система. Суспільно-політичні організації і рухи в політичному житті суспільства. Відмінність суспільно-політичних рухів від політичних партій. Види суспільно-політичних рухів. Особливості і тенденції розвитку партійних систем в сучасному світі. Вибори як засіб делегування влади. Функції виборів. Історія виборчого процесу. Типи виборів. Виборче право. Принципи виборчого права. Виборчий ценз. Організація та проведення виборів. Поняття виборчої системи. Мажоритарна виборча система. Пропорційна виборча система. Змішана виборча система. Порівняльний аналіз виборчих систем. Електоральна поведінка. Сутність та причини абсентеїзму.

Тема 17. Філософія пізнання

Проблема пізнаваності світу та спроби її розв'язання. Пізнання як предмет філософського аналізу. Теорія пізнання як філософська дисципліна. Емпіризм, раціоналізм та концептуалізм як головні шляхи пізнання. Основні сходинки пізнавального процесу. Форми пізнавальної діяльності. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Буденне та теоретичне пізнання. Знання як умова та результат пізнання. Знання: зміст, структура та динаміка. Філософське розуміння істини. Поняття істини та хибного знання. Специфіка наукового знання. Методи, закони і форми наукового пізнання на емпіричному та теоретичному рівні. Поняття методу, методики та методології.

Тема 18. Суспільство та культура

Поняття «культура». Історія розвитку уявлень про культуру. Культурні універсалії. Матеріальна та духовна культура. Структура культури. Звичаї. Традиції. Норми. Цінності та ціннісні орієнтації. Функції культури. Типи, форми та рівні культури. Домінуюча культура, субкультура та контркультура. Масова, висока та народна культура. Культура Заходу та Сходу. Культурний етноцентризм та культурний релятивізм. Соціальна статика та соціальна динаміка культури. Релігія як соціальний інститут. Причини виникнення релігії. Структура релігії. Історичні форми релігії. Класифікація релігій. Функції релігії. Типи релігійних організацій. Церква. Секта. Культ. Релігійна поведінка. Перспективи релігії. Ідеологія. Сутність політичної ідеології. Рівні функціонування політичної ідеології. Функції ідеології. Основні ідеологічні течії.

Тема 19. Політичні режими. Демократія.

Поняття політичний режим. Типологія політичних режимів. Тоталітаризм: сутність, причини виникнення, характерні риси. Авторитаризм: сутність, характерні ознаки, витоки. Різновиди авторитаризму. Поняття демократії та її сутнісні сторони. Характерні риси демократичного політичного режиму. Демократія пряма і представницька. Сучасні концепції демократії. Переваги та недоліки демократії. Передумови демократизації суспільства: економічні, культурні, соціальні, релігійні, політичні. Трансформація політичних режимів.

Тема 2. Історичний розвиток світової філософії	11	2			2		7							
Тема 3. Соціологія як наука: предмет та історія становлення	7	2			2		3							
Тема 4. Сутність і роль політики та політології як науки у житті суспільства	8	2			2		4							
Тема 5. Сучасна світова філософська думка. Філософська думка в Україні	12						12							
Тема 6. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура	8	2			2		4							
Тема 7. Політична система суспільства	7	2			2		3							
Разом за змістовим модулем 1	60	1 2			1 2		36							
Семестр 2. Змістовий модуль 2. Суспільство, культура, особистість														
Тема 8. Філософське вчення про буття. Свідомість як філософська проблема.	5	2					3							
Тема 9. Соціальні інститути та соціальні організації	5	2					3							
Тема 10. Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут	5				2		3							
Тема 11. Політична діяльність і влада	5	2					3							
Тема 12. Філософське осмислення людини, культури та цивілізаційних процесів. Проблеми та перспективи сучасної цивілізації	5	2					3							
Тема 13. Особистість у системі соціальних зв'язів	5	2					3							

Тема 14. Особистість і політика. Політична еліта та політичне лідерство	5				2		3							
Тема 15. Держава як основний інститут політичної системи суспільства	5	2					3							
Тема 16. Політичні партії. Вибори та виборчі системи.	5				2		3							
Тема 17. Філософія пізнання	5				2		3							
Тема 18. Суспільство та культура	5				2		3							
Тема 19. Політичні режими. Демократія.	5				2		3							
Разом за змістовим модулем 2	60	12			12		36							
Всього годин	120	24			24		72							
Освітній компонент 2														
ІНДЗ (назва)		-	-	-	-	-			-	-	-	-	-	
Всього годин за дисципліною														

5 Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми практичного заняття	Кількість годин
1	Сутність філософії та особливості філософування	2
2	Історичний розвиток світової філософської думки	2
3	Соціологія як наука про суспільство	2
4	Політика як соціальне явище	2
5	Суспільство як соціальна система	2
6	Політична система суспільства	2
7	Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут.	2
8	Політична еліта та політичне лідерство	2
9	Політичні партії та громадсько-політичні рухи в житті суспільства	2
10	Проблема пізнаванності світу та спроби її розв'язання.	2
11	Феномен культури у сучасному світі	2

12	Політичні режими. Демократія.	2
	Всього	24

6. Самостійна робота

№ з/п	Види робіт	Кількість годин
	Підготовка до семінарських занять:	12
	<p>Опрацювання тем, які не викладаються на лекціях:</p> <p>Тема 5. Сучасна світова філософська думка.</p> <p>Філософська думка в Україні</p> <p>Сучасна західна філософія. Психоаналіз З.Фрейда та неофрейдизм (В.Райх, Г.Маркузе, Э.Фромм). Екзистенціальна філософія (М.Хайдеггер, К.Ясперс, Ж.-П. Сартр, А.Камю, Хосе Ортега- і-Гассет, Г. Марсель). Неотомізм. Релігійна філософія (К.Жильсон, Ж.Марітен). Неопозитивізм. Постпозитивізм (Л.Вітгенштейн, Р..Карнап, М.Шлик, К.Поппер, Т.Кун, П.Фейерабенд). Структуралізм (К.Леві-Стросс, Ж.Лакан, М.Фуко, Р.Барт). Постмодернізм (Ж.Дерріда, Ж.Дельоз, Ж.Бодрійяр, Ж.-Ф. Ліотар). Герменевтика (Х.-Г. Гадамер, В.Дільтей, М.Хайдеггер).</p> <p>Філософська думка в Україні. Філософські пошуки часів Київської Русі. Філософія періоду Відродження. Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський, Г.та М. Смотрицькі, Іван Вишенський, Х.Філалет. Філософія в Києво- Могилянській Академії. І.Гізель, Г. Кониський, Т. Прокопович. Філософія Григорія Сковороди. Філософські ідеї Тараса Шевченка. Філософська думка України в другій половині ХІХ - на початку ХХ ст. О. Потебня, П. Юркевич, М. Драгоманов, І.Франко, Л.Українка та ін.</p>	12
	<p>Тема 10. Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут</p> <p>Дослідження сім'ї в різних соціогуманітарних науках. Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут. Життєвий цикл сім'ї. Умови життя сім'ї. Функції сім'ї: репродуктивна, виховна, господарсько-побутова, економічна, функція первинного соціального контролю, соціально- статусна, дозвільна, сексуальна, емоційна, функція духовного спілкування. Типи сімейних структур. Поняття «шлюб». Типи шлюбів. Причини та наслідки розлучень. Тенденції розвитку сучасної сім'ї. Сучасний стан сім'ї в українському суспільстві.</p>	3

<p>Тема 14 Особистість і політика. Політична еліта та політичне лідерство</p> <p>Два головних підходи до розгляду проблеми особистості в політиці: «об’єктний» та «суб’єктний». Термінологія, яка відображає багатоаспектність людини, як політичного діяча та політичного суб’єкту: «індивід», «особа», «особистість», «суб’єкт політичної діяльності», «політична особистість», «політичний діяч», «політична людина», «політичний актор», «політичний агент».</p> <p>Класифікація суб’єктів політики за різними ознаками: в залежності від усвідомленості та міри участі в політичній діяльності (персональні, суб’єкти-піддані, суб’єкти-партиципанти); за ступенем та формою групової ідентифікації (аномічні, неасоціативні, асоціативні, інституційні) – (Г.Алмонд, Г.Пауелл); класифікація індивідуальних суб’єктів політики за типами особистості (Є.Вятр: активісти, компетентні спостерігачі, компетентні критики, пасивні громадяни, аполітичні й відчужені) та ін.</p> <p>Владний та меритократичний підходи до визначення поняття «еліта». Поняття політичної еліти. Теорія «політичного класу» Г. Моска. Теорія «циркуляції еліт» В. Парето. Теорія «залізного закону олігархії» Р. Міхельса. Сутність та основні положення сучасних елітарних теорій. Функції політичної еліти. Типологія політичної еліти. Системи формування та зміни політичних еліт: антрепренерська, система гільдій. Правляча еліта. Контреліта. Сутність та природа політичного лідерства. Концепції лідерства. Політичний лідер: характеристики та функції. Типологія політичного лідерства. М.Вебер про політичне лідерство та його типи (традиційне, раціонально-легальне, харизматичне). Функції політичного лідерства. Механізми формування політичного лідерства.</p>	<p>3</p>
--	----------

	<p>Тема 16. Політичні партії. Вибори та виборчі системи. Виникнення політичних партій. Сутність та ознаки політичних партій. Місце і роль політичних партій в політичній системі. Шляхи утворення та структура політичних партій. Функції політичних партій. Типологія політичних партій. Поняття партійної системи. Типологія партійних систем. Однопартійна, двопартійна та багатопартійна система.. Суспільно- політичні організації і рухи в політичному житті суспільства. Відмінність суспільно-політичних рухів від політичних партій. Види суспільно-політичних рухів. Особливості і тенденції розвитку партійних систем в сучасному світі. Вибори як засіб делегування влади. Функції виборів. Історія виборчого процесу. Типи виборів. Виборче право. Принципи виборчого права. Виборчий ценз. Організація та проведення виборів. Поняття виборчої системи. Мажоритарна виборча система. Пропорційна виборча система. Змішана виборча система. Порівняльний аналіз виборчих систем. Електоральна поведінка. Сутність та причини абсентеїзму.</p>	3
	<p>Тема 17. Філософія пізнання Проблема пізнаваності світу та спроби її розв'язання. Пізнання як предмет філософського аналізу. Теорія пізнання як філософська дисципліна. Емпіризм, раціоналізм та концептуалізм як головні шляхи пізнання. Основні сходинки пізнавального процесу. Форми пізнавальної діяльності. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Буденне та теоретичне пізнання. Знання як умова та результат пізнання. Знання: сутність, структура та динаміка. Філософське розуміння істини. Поняття істини та хибного знання. Специфіка наукового знання. Методи, закони і форми наукового пізнання на емпіричному та теоретичному рівні. Поняття методу, методики та методології.</p>	3
	<p>Тема 18. Суспільство та культура Поняття «культура». Історія розвитку уявлень про культуру. Культурні універсалії. Матеріальна та духовна культура. Структура культури. Звичаї. Традиції. Норми. Цінності та ціннісні орієнтації. Функції культури. Типи, форми та рівні культури. Домінуюча культура, субкультура та контркультура. Масова, висока та народна культура. Культура Заходу та Сходу. Культурний етноцентризм та культурний релятивізм. Соціальна статика та соціальна динаміка культури. Релігія як соціальний інститут. Причини виникнення релігії. Структура релігії. Історичні форми релігії. Класифікація релігій. Функції релігії. Типи релігійних організацій. Церква. Секта. Культ. Релігійна поведінка. Перспективи релігії. Ідеологія. Сутність політичної ідеології. Рівні функціонування політичної ідеології. Функції ідеології. Основні ідеологічні течії.</p>	3

	Тема 19. Політичні режими. Демократія. Поняття політичний режим. Типологія політичних режимів. Тоталітаризм: сутність, причини виникнення, характерні риси. Авторитаризм: сутність, характерні ознаки, витоки. Різновиди авторитаризму. Поняття демократії та її сутнісні сторони. Характерні риси демократичного політичного режиму. Демократія пряма і представницька. Сучасні концепції демократії. Переваги та недоліки демократії. Передумови демократизації суспільства: економічні, культурні, соціальні, релігійні, політичні. Трансформація політичних режимів.	3
	Підготовка до всіх видів контролю	15
	Індивідуальні завдання: презентації, есе, вправи, творчі та наукові роботи та ін.	15
	Всього	72

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання
(курсова робота, курсовий проєкт) *Не передбачено*

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(1 семестр)

Поточне оцінювання та самостійна робота*								МК (тестовий)	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ПК			
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100

Розподіл балів за видами робіт

(1 семестр)

Види робіт, що оцінюються в балах	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Усього
	Виступ на семінарі	5	5	5	5		5	
Презентація					10			10
Вправи /есе/усне опитування	5	5	5	5		5	5	30
Поточний контроль за темами	10							10
Модульний контроль	10							10
Екзамен	10							10
Всього з дисципліни								100

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(2 семестр)**

Поточне оцінювання та самостійна робота														МК (тестовий)	Екзамен	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	презентація	ПК			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	10	10	100

**Розподіл балів за видами робіт
(2 семестр)**

Види робіт, що оцінюються в балах	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	Усього
Виступ на семінарі			5				5		5	5	5	5	30
Вправи/ есе/ усне опитування	5	5		5	5	5		5					30
Презентація (передбачені теми на вибір по кожній темі з навчальної дисципліни)	10												10
Поточний контроль за темами	10												10
Модульний контроль	10												10
Екзамен	10												10
Всього з дисципліни													100

Критерії оцінювання виступу (доповіді) на семінарі

5 балів ставиться за вичерпну, точну відповідь. Студент виявив всебічні, систематичні і глибокі знання з теми/питання, вміння послідовно та логічно викладати відповідь, ознайомлений з основною та додатковою літературою, рекомендованою програмою, демонструє засвоєння взаємозв'язку основних понять дисципліни і їх значення для набутої професії, вміння проводити причинно-наслідкові зв'язки, аргументувати свою позицію та робити самостійні висновки.

4 бали ставиться за відповідь, що виявляє впевнене знання основних понять, необхідних для розкриття змісту відповідного питання, вміння викладати матеріал послідовно та грамотно. У відповіді можливі окремі недоліки у формулюванні висновків. Студент засвоїв навчальний матеріал у повному обсязі, опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, засвідчив систематичний характер знань із дисципліни і здатний до їх самостійного поповнення й оновлення у процесі подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

3 бали ставиться за відповідь, у якій матеріал розкритий переважно правильно, але схематично чи недостатньо повно, з відхиленнями від послідовності викладу, немає повноцінних узагальнень та висновків.

2 бали ставиться, якщо студент у відповіді виявляє незнання чи неправильне розуміння основних понять, необхідних для розкриття змісту відповідного питання, виявляє неготовність відповісти на уточнюючі питання, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань.

Критерії оцінювання доповнення під час семінару

3 бали - доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

2 бали – доповнення змістове;

1 бал – доповнення містить інформацію, яка суттєво не розширює дискусію.

Критерії оцінювання презентації

Максимальна кількість балів за презентацію – 10 балів. Основними критеріями оцінки презентації є:

- Структура. Презентація повинна містити: титульний слайд, вступ, змістовну частину, висновки та перелік використаних джерел (список літератури). Кількість слайдів має відповідати змісту та тривалості виступу (під час захисту), але не менше 15 слайдів.
- Зміст. Презентація повинна містити повну, вичерпну інформацію з теми. Матеріал має бути поданий логічно та послідовно, передбачає орфографічну та пунктуаційну грамотність.
- Наочність. Ілюстрації презентації мають бути гарної якості, текст легко читатися.
- Дизайн. Оформлення слайдів має відповідати темі, слугувати сприйняттю матеріалу.
- Вимоги до виступу під час захисту презентації. Студент має вільно володіти змістом презентації, чітко та грамотно викладати матеріал, відповідати на поставлені питання викладача та аудиторії.
- Список літератури оформляється відповідно до існуючих стандартів У тексті презентації мають бути посилання на всі використані літературні джерела, особливо при цитуванні. Список використаних джерел, як правило, розміщується в

алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків на мові видання. При оформленні списку літератури крім автора та назви книги слід вказувати місце видання, назву видавництва, рік видання, загальну кількість сторінок або конкретні сторінки, звідки запозичені теоретичні положення чи методи дослідження.

Критерії оцінювання відповіді під час усного опитування

5 балів – відповідь повна, концептуальна, послідовна, з креативним використанням загальних соціально-гуманітарних знань; з поглибленням у сучасний інтелектуальний та соціокультурний контекст, використанням основної та додаткової літератури, з визначенням категорій та понять, з відповіддю на додаткові та уточнюючі питання.

4 бали – відповідь достатня, концептуальна, послідовна, з визначенням категорій та понять, з використанням основної літератури, з відповіддю на уточнюючі питання.

3 бали – відповідь містить неповне, фрагментарне розкриття проблеми, з частковим використанням основної літератури, артикуляція відповіді поза концептуальним контекстом, містить суттєві неточності.

1-2 бали – відповідь фрагментарна, еkleктична, не відповідає темі, містить суттєві помилки, без використання основної та додаткової літератури, артикуляція відповіді з використанням допоміжних матеріалів.

Критерії оцінювання есе

5 балів - студент самостійно будує послідовний, повний текст, вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.

4 бали – студент самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить декілька доречних аргументів та прикладів; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; проте тезу чітко не сформульовано, відсутня виразна особистісна позиція, належна її аргументація тощо.

3 бали - студент самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; робота містить недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом, нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.

2 бали - роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності, зв'язності й цілісності тексту, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.

Критерії оцінювання поточного/модульного/підсумкового контролю

10 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко і всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

9 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко і всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, здійснює аналіз та робить висновки.

8 балів - студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань, послуговується науковою термінологією. При висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.

7 балів - студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань, послуговується науковою термінологією. При висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі неточності та незначні помилки.

6 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, не здатний до глибокого, всебічного аналізу.

5 балів - студент відтворює навчальний матеріал, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, не здатний до глибокого, всебічного аналізу, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

4 бали – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово викладає окремі питання курсу, не розкриває зміст теоретичних питань.

3 бали – студент не в змозі викласти зміст більшості питань теми, курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки.

0-2 бали - студент не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Оцінка за національною шкалою для екзамену, КП, КР /заліку/	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
Відмінно/зараховано	90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Добре/зараховано	82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
	74-81	C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
Задовільно/зараховано	64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
	60-63	E	Достатньо (виконання відповідає мінімальним критеріям)
Незадовільно/незараховано	35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
	0-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

9 ПОЛІТИКА КУРСУ

1.1. Політика щодо організації аудиторних та позааудиторних занять:

1.1.1. Студент повинен дотримуватися правил відвідування занять в КНУТД, етики поведінки (не запізнюватися на заняття, не заважати викладачеві та іншим студентам на заняттях, вимикати на занятті мобільні телефони та інші цифрові електронні пристрої або перевести їх у беззвучний режим).

1.1.2. Студенти мають право робити аудіо або відео запис лекції та семінарського заняття лише за письмовим погодженням з викладачем. Студент не має права розміщувати запис лекції чи семінарського заняття на веб-сайті чи іншому сторонньому ресурсі без письмової згоди викладача.

1.1.3. Під час організації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання в умовах карантину поточний (тематичний), модульний, підсумковий семестровий контроль (екзамен) може здійснюватись віддалено, з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для всіх здобувачів вищої освіти незалежно від форми, за якою вони здобувають вищу освіту (очної (денної), заочної, дистанційної).

1.2. Політика щодо оцінювання академічних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни

1.2.1. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи; до підсумкового контролю допускаються студенти за умови проходження модульного контролю. Оцінювання академічних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на основі накопичення балів поточного (тематичного), модульного та підсумкового контролів.

1.2.2. Якщо студент набрав достатню кількість балів (60 і більше) за сумою оцінок

з окремих змістових модулів, він може бути звільненим від екзамену, а набраний ним сумарний бал переводиться в оцінку за національною чотирибальною шкалою, за стобальною шкалою та шкалою ЄКТС. Здобувачі вищої освіти, які за результатами рубіжного контролю набрали 60 і більше балів, але не погоджуються з результатом і бажають підвищити свою успішність, мають право скласти екзамен.

1.2.3. У разі не підтвердження на екзамені оцінки рубіжного контролю, науково-педагогічний працівник має право виставити студенту оцінку підсумкового (екзаменаційного) контролю, яка є нижчою за рубіжний контроль.

1.2.4. Допускається визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих у неформальній (інформальній) освіті, а саме оцінювання робіт за тему змістового модуля за наявності сертифікату з теми або суміжних напрямів, отриманого на платформах масових відкритих онлайн курсів/навчальних центрів/програм академічної мобільності тощо, за умови визнання цих результатів профільною кафедрою.

1.2.5. Допускається перезарахування робіт, виконаних під час академічної мобільності здобувача вищої освіти, за умови визнання цих результатів профільною кафедрою.

1.3. Політика щодо дедлайнів та перескладання:

1.3.1. Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання та консультацій, який затверджений на кафедрі філософії та культурології. В разі несвоєчасного виконання робіт бали за виконані завдання знижуються.

1.3.2. Перенесення терміну здачі робіт/перездача можливі з поважних причин: лікарняний, академічна мобільність.

1.3.3. Здобувачі вищої освіти, які за результатами семестрового контролю мають академзаборгованість з дисципліни, повинні її ліквідувати до початку наступного семестру. За поданням декана факультету цей термін, як виняток, може бути продовжений ректором Університету.

1.3.4. Повторне складання екзамену здійснюється відповідно до графіка ліквідації заборгованості, як правило, науково-педагогічному працівникові, що проводив екзамен перший раз. При повторному отриманні незадовільної оцінки наступний екзамен приймає комісія, яка створюється деканом факультету.

1.3.5. Перескладання екзамену з навчальної дисципліни з метою підвищення оцінки допускається, як виняток, за заявою студента на ім'я ректора Університету за погодженням декана факультету/ директора інституту, завідувача кафедри, підтримане студентським самоврядуванням.

1.3.6. Планування та проведення контрольних заходів здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про порядок і методику рейтингового оцінювання академічних досягнень студентів КНУТД».

1.3.7. При повторному складанні екзамену студент повинен мати направлення на перескладання курсу з деканату.

1.4. Політика щодо академічної доброчесності:

1.4.1. Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

1.4.2. У разі виявлення списування чи плагіату при виконанні завдання (роботи), робота студента не враховується.

1.5. Політика щодо академічної мобільності:

1.5.1. Академічна мобільність – це можливість студентів навчатися, стажуватися

в іншому закладі вищої освіти на території України чи поза її межами. Формами академічної мобільності згідно Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Київського національного університету технологій та дизайну (затвердженого Вченою радою КНУТД від 22.03.23, протокол №7) є:

для учасників академічної мобільності, які здобувають освітній ступінь фахового молодшого бакалавра, бакалавра:

- навчання за освітніми (освітньо-професійними) програмами кредитної або ступеневої академічної мобільності;
- мовне стажування (удосконалення рівня практичного володіння іноземною мовою в певній професійній діяльності або галузі знань);
- навчально-наукове стажування (діяльність, спрямована на набуття практичного досвіду на основі досліджень та формування нових професійних компетентностей у психолого-педагогічній, науково-дослідній, організаційно-управлінській діяльності в межах певної спеціальності/галузі знань);
- наукове стажування;
- практика (отримання досвіду професійної діяльності в галузі майбутньої, наявної, суміжної спеціальності під керівництвом працівників закладу освіти (наукової установи) з метою формування фахових компетентностей та навичок у реальних, у тому числі виробничих, умовах для прийняття самостійних рішень у практичній діяльності, оволодіння методами, формами організації та засобами праці в певній професійній діяльності або галузі знань);
- інші форми (участь у семінарах, конференціях, виступи та публікації в межах певної спеціальності/галузі знань тощо), що не суперечать законодавству.

1.6. Оскарження оцінювання студентів можливе в таких випадках:

Оскарження оцінювання студентів можливе під час відповіді на семінарських заняттях. Якщо студент не погоджується з балами, то він повідомляє про це викладачу. Студент може підвищити бал, якщо він у присутності групи без додаткових допоміжних засобів (гаджети, конспект, роздрукований текст тощо) дав повну відповідь на три запитання з проблем, що розглядалися на занятті. Якщо студент не дав відповідь на два запитання з трьох, то отриманий бал знижується.

10. Методичне забезпечення

1. Вступ до філософії. Візуалізація основних понять [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник для іноземних студентів / А. В. Сакун, Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк. - Київ : КНУТД, 2019. - 263 с.. - Текст укр., англ
2. Соціологія як наука: предмет та історія становлення [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до теми / упор.: Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк. - Електрон. текстові дані. - Київ : КНУТД, 2023. - 31 с
3. Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до теми / упор.: Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк. - Електрон. текстові дані. - Київ : [б. в.], 2023. - 33 с
4. Соціальні інститути та соціальні організації [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до теми / упор.: Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк. - Електрон. текстові дані. - Київ : [б. в.], 2023. - 31 с
5. Хромова, Ольга Ігорівна.
Соціологія [Електронний ресурс] : опорний конспект лекцій в схемах і таблицях для студентів всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / О. І. Хромова, Д. С. Черняк. - Електрон. текстові дані. - Київ : ДУІТ, 2023. - 98 с
6. Сутність і роль політики та політології як науки у житті суспільства [Електронний ресурс] : метод. рекомендації до теми з курсу «Філософія політології та соціологія» / упор.: Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк. - Електрон. текстові дані. - Київ : КНУТД, 2024. - 44 с.

7. Політична система суспільства [Електронний ресурс] : метод. рекомендації до теми з курсу «Філософія, політологія та соціологія» / упор.: Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк. - Електрон. текстові дані. - Київ : КНУТД, 2024. - 30 с
8. Вступ до філософії. Сутність філософії та особливості філософування [Електронний ресурс] : метод. рекомендації до теми з курсу «Філософія, політологія та соціологія» / упор.: Д. С. Черняк, Т. І. Кадлубович. - Електрон. текстові дані. - Київ : КНУТД, 2024. - 38 с
9. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Social institutions and social organizations" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 15 p. - Текст англ
10. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "The family as a small social group and a social institution" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 11 p. - Текст англ
11. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Political activity and authority" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 14 p. - Текст англ.
12. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Philosophical comprehension of man, culture and civilization processes. Problems and prospects of modern civilization" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 13 p. - Текст англ.
13. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Personality and politics. Political elite and political leadership" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 12 p. - Текст англ.
14. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "The state as the main institution of the political system of society" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 14 p. - Текст англ.
15. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Society and culture" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 24 p. - Текст англ.
16. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Political regimes. Democracy" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - [13] p. - Текст англ.
17. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Philosophy of cognition" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - [12] p. - Текст англ.
18. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Philosophical doctrine of being. Consciousness as a philosophical problem" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 13 с. - Текст англ.
19. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Political parties. Elections and electoral systems" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - [12] p. - Текст англ.
20. Philosophy, political science, sociology [Electronic resource] : guidelines for the topic "Personality in the system of social connections" for foreign students / comp.: A. V. Sakun, T. I. Kadlubovich, D. S. Chernyak. - Електрон. текстові дані. - Kyiv : KNUTD, 2020. - 22 p. - Текст англ

Методичне забезпечення представлено в друкованому та електронному вигляді.

Режим доступу <http://biblio.knutd.com.ua> сайт бібліотеки Київського національного університету технологій та дизайну.

11 Рекомендована література

* Основна

1. Аблов, Анатолій Федорович. Загальна соціологія : конспект лекцій / А. Ф. Аблов ; М-во освіти і науки України, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ф-т психології та соц. роботи. — Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2019. — 129 с. — Бібліогр.: с. 126-129.
2. Академічна соціологія в Україні (1918-2018) [Текст] : [у 2 т.] / [за заг. ред. В. Ворони] ; НАН України, Ін-т соціології. - Київ : Ін-т соціології НАН України, 2018 - 2019. Т. 1 : Історія становлення та розвитку / [В. Бурлачук ; упоряд.: Т. Загороднюк та ін. ; передм.: В. Ворона, Є. Головаха ; післям. В. Ворона]. - 2018. - 525 с. : іл. - Бібліогр. в кінці розд.
3. Батлер-Боудон, Том. 50 видатних творів. Філософія : ваш короткий шлях до найважливіших ідей буття, істини та сенсу : [цитати з відомих книг] / Том Батлер-Боудон ; [пер. з англ. Н. Лавської]. — Київ : КМ-Букс, 2019. — 454 с. — Бібліогр.: с. 441-448, 452-454.
4. Горбач, Олександр Назарович. Політологія : навч. посіб. : [для викладачів, студентів ВНЗ] / Олександр Горбач, Руслан Демчишак ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". — 4-те вид., допов. та перероб. — Одеса : Гельветика, 2020. — 257 с. — Бібліогр.: с. 251-257 та наприкінці тем.
5. Данильян, Олег Геннадійович. Філософія : підручник : [для студентів, аспірантів і викладачів закладів вищої освіти] / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань ; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. — 3-тє вид., перероб. — Харків : Право, 2020. — 430 с. — Бібліогр.: с. 419-426. — Алф.-предм. покажч.: с. 427-430.
6. Дубовик, Н. А. Політологія та політтехнології [Текст] : навч. посіб. / Дубовик Н. А., Кирилюк Н. А. - Харків : Новий курс, 2020. - 166 с. - Бібліогр.: с. 164-165
7. Загальна соціологія [Текст] : хрестоматія / [упоряд., пер.: А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова] ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Київ : Ліра-К, 2020. - 353 с.
8. Зубченко, Олександр Сергійович. Електоральна соціологія : підручник / О. С. Зубченко ; М-во освіти і науки України, Маріупол. держ. ун-т, Іст. ф-т, Каф. філософії та соціології. — Київ : Ліра-К, 2023. — 385 с.
9. Кононенко, Тарас П. Contemporary studies. Філософія ХХ-ХХІ ст. : навч.- метод. посіб. [іновац. типу] / Тарас Кононенко, Михайло Кириченко, Катерина Гончаренко ; [за заг. ред. Т. Кононенка]. — Київ : Знання України, 2020. — 213 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 181-193.
10. Кравчук, Ольга Юріївна. Навчальний посібник з курсу "Політологія" : (лекції) / О. Ю. Кравчук, І. В. Шаповалова ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. — Миколаїв : НУК, 2020. — 164 с. — (Навчальні посібники). — Бібліогр.: с. 160-161.
11. Кравчук, Ольга Юріївна. Соціологія : конспект лекцій для студентів техн. спец. : навч. посіб. [признач. для студентів техн. спец.] / О. Ю. Кравчук ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. — Миколаїв : Видавництво

Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова, 2020. — 163 с. — (Навчальні посібники).

12. Кулик, Олена Дмитрівна. Методологія й організація фахових досліджень та академічна доброчесність [Текст] : навч. посіб. / О. Д. Кулик ; Ун-т ім. Григорія Сковороди в Переяславі, Ф-т укр. та інозем. філології, Каф. укр. лінгвістики і методики навчання. - Переяслав : Домбровська Я. М., 2022. - 371 с.

13. Левчук, Костянтин Іванович. Політологія з основами соціології [Текст] : навч. посіб. / Левчук К. І. ; Вінниц. нац. аграр. ун-т. - Вінниця : ВНАУ, 2020. - 173 с.

14. Лобанова, Алла Степанівна. Соціологія. Вступ до спеціальності [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / А. С. Лобанова, Л. В. Калашнікова ; Криворізь. держ. пед. ун-т. - Київ : Каравела, 2022. - 305 с. :

15. Матвієнко, Людмила Володимирівна. Соціологія : короткий конспект лекцій для студентів ден. форми навчання : навч. посіб. / Л. В. Матвієнко ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. — Електрон. вид. комбінов. використання на DVD-ROM. — Миколаїв : НУК, 2019. — 1 електрон. опт. диск (DVD-R); 12 см, у контейнері.

16. Мельник, Л. М. Політологія [Текст] : [навч.-метод. посіб.] / Л. М. Мельник, І. А. Дужа. - Біла Церква : [б. в.], 2019. - 425 с. - Бібліогр. в кінці тем

17. Мельничук, І. А. Політологія : підручник : [для студентів та викладачів закладів вищої освіти України] / І. А. Мельничук, О. Г. Суліменко, Т. І. Михайлова ; М-во освіти і науки України, Житомир. нац. агрокол. ун-т, Каф. сусп. наук. — Житомир : Рута, 2019. — 109 с. — Бібліогр.: с. 106-109 та на початку тем.

18. Міщенко, Алла Борисівна. Політологія [Текст] : навч. посіб. / Міщенко А. Б. [упоряд. та ред.] ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. - Київ : Ліра-К, 2022. - 101 с.

19. Муляр, Володимир Ілліч. Політологія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Муляр В. І. ; Поліс. нац. ун-т. - Житомир : Поліс. нац. ун-т, 2023. - 167 с.

20. Наука за 30 секунд. Філософія : 50 найвизначніших думок з філософії, які можна пояснити за півхвилини / [Джуліан Багніні, Кеті Балог, Джеймс Гарві, Джеремі Стенгрум ; упоряд., ред. Б. Левер ; передм. С. Лоу] ; з англ. переклад Марк'яна Оліярника. — Київ : BookChef, 2020. — 159, [1] с. — Бібліогр.: с. 156-157. — Предм. покажч.: с. 158-159.

21. Опанасюк, Тетяна Анатоліївна. Соціологія у визначеннях, таблицях, схемах, завданнях : навч. посіб. [для студентів усіх форм навч. вищ. навч. закл. при підгот. до лекц. та семінар. занять] / Т. А. Опанасюк. — Київ : Кондор, 2023. — 266 с.

22. Паттон, Майкл. Філософія : [захопл. путівник для пізнання хто ми і навіщо] / Майкл Паттон та Кевін Кеннон ; пер. з англ. Олекса Негребецького ; [худож. К. Кеннон]. — Київ : Рідна мова, 2019. — 174, [1] с. : іл. — (Наука в коміксах). — Бібліогр.: с. 173-175.

23. Петрушенко, Віктор Леонтійович. Філософія : вступ до курсу, історія світової та укр. філософії, фундам. проблеми сучас. філософії : навч. посіб. [для студентів, магістрантам, аспірантам, науковцям та всім, кого цікавлять філос. теми] / Віктор Петрушенко ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". — 2-ге вид. випр. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. — 594 с. : іл. — Бібліогр. наприкінці тем.

24. Політологія : навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, В. Я. Томахів та ін. ; [за ред. Т. В. Гончарук-Чолач] ; М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т. — Тернопіль : ТНЕУ, 2019. — 218 с. — Бібліогр. наприкінці тем.

25. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях : навч. посіб. / М. П. Гетьманчук [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. — 271 с. : іл., табл.

26. Рижак, Людмила Віталіївна. Філософія [Текст] : підручник / Людмила Рижак ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Вид. 2-ге, перероб., допов. - Львів : ЛНУ ім. Івана

Франка, 2022. - 648 с.

27. Сабадуха, Володимир Олексійович. Філософія критичного мислення та прийняття рішень [Текст] : підручник / В. О. Сабадуха ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2023. - 679 с.

28. Соціальна філософія : хрестоматія: навч. посіб. / упоряд.: Михайло Голянич, Юрій Москаленко ; ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника". — Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2019. — 351 с. — Бібліогр.: с. 345-351.

29. Соціологія : навч. посіб. / [О. В. Бобіна та ін.] ; за ред. І. В. Шаповалової ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. — Миколаїв : НУК, 2020. — 281, [1] с. : іл., табл. — (Навчальні посібники). — Бібліогр.: с. 266-280.

30. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довід. для студентів / [уклад.: В. М. Піча та ін.] ; за заг. ред. В. М. Пічі ; Соціол. асоц. України. — 2-ге вид., стер. — Львів : Новий світ-2000, 2019. — 474 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 448. — Показч.: с. 451-472.

31. Соціологія майбутнього і майбутнє соціології в ХХІ столітті [Текст] : матеріали XII Міжнар. соц. читань пам'яті Наталії Паніної та Мирослава Поповича / [за наук. ред. Є. І. Головахи та О. О. Максименко] ; НАН України, Ін-т соціології. - Київ : Ін-т соціології НАН України, 2019. - 127 с.

32. Соціологія масової комунікації : навч. посіб. / Львів. торг.-екон. ун-т ; [уклад.: О. З. Кендус, Д. І. Гороховський]. — Львів : Львівський торговельно-економічний університет, 2024. — 189

33. Філософія : (нормат. курс) : навч. посіб. / [О. К. Чаплигін, І. І. Чхейло, Л. В. Філіпенко, Т. В. Ярмач ; за заг. ред. І. І. Чхейло] ; М-во освіти і науки України, Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. — 2-ге вид., допов. і перероб. — Харків : ХНАДУ, 2019. — 199 с. — Бібліогр.: с. 198–199.

34. Філософія культури: основні поняття, напрями, персоналії : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Андрущенко Т. В. та ін.] ; за заг. ред. Тимошенка М. О. ; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Чернівці : Букрек, 2020. — 623 с. : іл. — Бібліогр. наприкінці тем і в тексті. — Показч.: с. 620–622.

35. Філософія [Текст] : навч. посіб. / О. П. Тімченко [та ін.] ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2022. - 255 с.

36. Філософія: теоретичний курс : навч. посіб. для студентів закл. вищ. Освіти / [Я. В. Шрамко та ін.] ; за наук. ред. Я. В. Шрамка ; М-во освіти і науки України, Криворізь. держ. пед. ун-т. — Кривий Ріг : КДПУ, 2021. — 263 с. : іл. — Бібліогр.: с. 250-263.

37. Фюрст, Марія. Філософія : [підручник] / Марія Фюрст, Юрген Тринкс ; у співпраці з Ніколаусом Галмером ; пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. — Київ : Дух і літера, 2019. — 533 с. : іл. — Бібліогр.: с. 511-512 та у підрядк. прим. — Показч.: с. 513-533.

38. Шарко, Олег Віталійович. Філософія : практикум : навч. посіб. / О. В. Шарко ; Київ. міжнар. ун-т. — Київ : Київський міжнародний університет, 2024. — 175 с.

39. Шатохін, Анатолій Миколайович. Соціологія [Текст] : підруч. для студентів аграр. закл. вищ. освіти / Шатохін А. М. ; Уман. нац. ун-т садівництва. - Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2020. - 315 с.

40. Шимко, Олена Володимирівна. Історія зарубіжних політичних вчень : навч. посіб. для студентів спец. "Політологія" усіх форм навчання / О. В. Шимко ; М-во освіти і науки України, Донбас. держ. машинобуд. акад. (ДДМА). — Краматорськ : ДДМА, 2020. — 203 с. — Бібліогр.: с. 203.

41. Штанько, Валентина Ігорівна. Філософія : навч. посіб. / В. І. Штанько, Г. М. Горячківська, Г. Г. Старікова ; М-во освіти і науки України, Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. — Харків : ХНУРЕ, 2021. — 292 с. : іл. — Бібліогр. наприкінці тем та у підрядк. прим.

42. Штомпка, Пйотр. Соціологія. Аналіз суспільства : [підручник / Пйотр Штомпка]. — Нове розшир. вид. — Львів : Колір Про, 2020. — 799 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 784-786 та у підрядк. прим. — Імен. покажч.: с. 787- 799.
43. Шукалович, А. М. Філософія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Шукалович А. М. ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Відокр. структур. підрозділ "Пед. фах. коледж ЛНУ ім. І. Франка". - Львів : Растр- 7, 2022. - 192 с.

В тому числі наявна в Науково-технічній бібліотеці КНУТД:

1. Сакун, Айта Валдуровна. Філософія, політологія, соціологія [Текст] : навч.-метод. посіб. : для самост. роботи студентів та дистанц. навчання всіх спец. / А. В. Сакун, Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - Київ : КНУТД, 2019. - 263 с. : іл. - Бібліогр.: с. 256-263
2. Філософія, політологія, соціологія. Практикум для самостійної роботи студентів [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Сакун та ін.] ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - Київ : КНУТД, 2017. - 259 с. : рис. - Назва обкл. : Філософія, політологія, соціологія. - Бібліогр.: с. 247-255.

Інтернет-ресурси

<https://nlu.org.ua/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
<http://nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://Biblio.knutd.com.ua> сайт бібліотеки Київського національного університету технологій та дизайну
<http://i-soc.com.ua/> Інститут соціології НАН України
<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України
<http://www.ipiend.gov.ua> Інститут політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса

ПОГОДЖЕНО

Завідувач кафедри Т. Е Терещук

(назва кафедри) (підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« 1 » серпень 2024 р.

Завідувач кафедри Антоніна ДУБІНІНА

(назва кафедри) (підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« » _____ 2024 р.

Завідувач кафедри Сусиско О. А.

(назва кафедри) (підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« » _____ 2024 р.

Завідувач кафедри _____

(назва кафедри) (підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« » _____ 2024 р.

Завідувач кафедри _____

(назва кафедри) (підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« » _____ 2024 р.

Завідувач кафедри _____

(назва кафедри) (підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« » _____ 2024 р.